

İNŞAAT SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARININ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ DÜZEYLERİNİN GÜVENLİ DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Ahu Canan AYDURAN¹, Zeynep Feride OLCAY^{2*}

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

ORCID No: <http://orcid.org/0000-0002-2713-248X>

² İstanbul Aydın Üniversitesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı

ORCID No: <http://orcid.org/0000-0001-5720-7350>

Anahtar Kelimeler

İşçi sağlığı ve iş güvenliği
Çalışma psikolojisi
İnşaat sektörü
Güvenlik kültürü
Güvenli davranış

Öz

Araştırmanın konusunu oluşturan İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kültürünün güvenli davranışlar üzerindeki etkisinin incelenmesi için dünyada ve ülkemizde ekonomiler için lokomotif konumda bulunan, iş kazalarının yoğun bir şekilde gerçekleştiği inşaat sektörü tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul'da bulunan üç farklı konut inşaatı projesinde çalışan 205 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak için kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde kişisel bilgi formu, ikinci bölümde Olcay (2021) tarafından geliştirilmiş olan İSG kültürü ölçeği, üçüncü bölümde ise Neal, Griffin ve Hart (2000) tarafından geliştirilmiş olan ve Dursun (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Güvenli Davranış Ölçeği yer almaktadır. Sonuçlara göre, puanlar normal dağılıma sahip olmadığından parametrik olmayan analiz tekniklerinin yapılmasına karar verilmiştir. Bu çalışmada katılımcıların demografik özelliklerinin İSG kültürü algı düzeyleri ve güvenli davranışları üzerinde çok fazla etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Katılımcıların gelir düzeyine göre genel iş güvenliği farkındalığı İSG kültürü ölçeği toplam puanları anlamlı bir farklılık göstermiştir. Çocuk sahibi olmayan çalışanların İSG eğitimi-iletişim puanları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Bir yakını iş kazası geçiren çalışanların İSG kültürü ölçeği toplam puanları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. İSG kültürü ölçeği toplam puanları arttıkça, Güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF CONSTRUCTION SECTOR EMPLOYEES ON THE OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY CULTURE LEVELS AND SAFE BEHAVIORS

Keywords

Occupational health&safety
Work psychology
Construction sector
Safety culture
Safe behaviour

Abstract

The aim of this study is to determine the OHS culture and safe behavior levels of the employees and to reveal the effect of OHS culture on the safe behaviors of the employees. Another aim of the study is to examine the relationship between demographic variables, OHS culture and safe behaviors. In the study, "OHS Culture Scale" by Olcay (2021) was used to measure OHS culture, and "Safe Behavior Scale" of Dursun (2011) was used to measure safe behavior. The results obtained showed that the scores obtained from the measurement tools do not have a normal distribution. Accordingly, it was decided to analyze the data using nonparametric analysis techniques. According to the findings obtained as a result of the research, it has been concluded that the demographic characteristics of the employees do not have much effect on their perceptions of OHS culture and safe behaviors. The total scores of the general occupational safety awareness OHS culture scale showed a significant difference according to the income level of the people participating in the study. OHS training-communication scores of employees who do not have children were found to be significantly higher. Occupational health and safety culture scale total scores of employees whose relatives had an occupational accident were found to be significantly higher. It was observed that as the total scores of the occupational health and safety culture scale increased, the total scores of the scale of compliance with safety, participation in safety and safe behavior also increased.

Araştırma Makalesi

Başvuru Tarihi : 04.05.2022

Kabul Tarihi : 13.06.2022

Research Article

Submission Date : 04.05.2022

Accepted Date : 13.06.2022

* Sorumlu yazar e-posta: zeynepolcay@aydin.edu.tr

1. Giriş

İSG'nin temel amacı, iş kazası ve meslek hastalığına neden olacak çalışma ortamındaki tehlike ve risklerden çalışanları korumak, olumsuz etkilerini yok etmek, yok edilemeyen tehlikeleri kabul edilebilir risk seviyesine düşürmek, bedensel, ruhsal ve sosyal anlamda tam bir iyilik halini sağlayıp, çalışanların hayat kalitesini iyileştirip, sağlığın olumsuz olarak etkilenmesinin önüne geçmektir (Aytaç vd., 2017).

İSG tüm sektörleri ve çalışanları ilgilendiren, çalışma hayatının en önemli unsurlarından birisidir. İSG Kanunu yürürlüğe girdikten sonra 2012- 2020 yılları arasında yaşanan iş kazalarındaki ölüm sayılarına bakıldığında; 2012 yılında 745 kişi iş kazası nedeniyle yaşamını kaybederken, 2013'de bu sayı % 83 artarak 1360 ölümlü iş kazası kayıtlara geçmiştir. 2014'de ise iş kazası yaşanan ölümlerde biraz daha artış olduğu gözlemlenmektedir. 2015 yılında bu sayı 1252 olmuştur. 2016, 2017 ve 2018 yıllarında sırasıyla yaşanan ölümlü iş kazası sayıları 1405, 1633, 1541'dir. 2019 yılında 1147 ölümlü iş kazası yaşanırken, 2020 verilerine göre iş kazası ölüm sayıları 1231'dir (URL-1).

Yüksekten insan ya da malzeme düşmesi, göçük altında kalma, iş ekipmanlı kaynaklı kazalar, tozlu çalışma ortamı ve uygunsuz hava koşulları inşaat kazalarının yaşanmasına neden olan en önemli etkenlerdir (ILO, 2018). İnşaat sektörü, bünyesinde çok fazla tehlike ve riskler barındırmasından dolayı en fazla kazaların yaşandığı sektörlerden biridir. Dinamik yapısı, yapılan işin doğası gereği çalışanların yüksek tehlike ve riske maruz kaldıkları inşaat sektöründe mevcut olan tehlikelere karşı gereken tedbirlerin alınmadığı durumlarda, özellikle ölüm ve uzuv kayıplı ağır sonuçlarla karşılaşmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerine göre inşaat sektöründe yaşanan kazalar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de büyük bir sorun teşkil etmektedir. 2020 yılında toplam 1231 ölümlü iş kazasının 347'si, 2019 yılında 1147 ölümlü iş kazasının 368'i, 2018 yılında ise 1541 ölümlü kazanın 589'u inşaat sektöründe yaşanmıştır. Verilere göre ölümlü sonuçlanan iş kazalarına bakıldığında inşaat sektörü, diğer tüm sektörlere göre birinci sırada gelmektedir. Bu nedenden dolayı İSG inşaatların merkezinde bulundurulup, en fazla öneme sahip olması gereken konudur. İnşaatlarda gereken İSG uygulamaları sayesinde alınacak önlemlerle yaşanan kazaların önlenmesi mümkün olabileceği gibi, çalışma şartları da iyileştirilebilecektir (Akboğa ve Baradan, 2015).

6331 Sayılı İSG Kanunu'nun getirmiş olduğu yasal zorunluluklar olmasına rağmen, göstergelerden de anlaşılacağı gibi 2012 yılından itibaren yaşanan iş kazaları sayılarında ciddi oranda bir düşüş gözlemlenmemektedir. Sadece yasal düzenlemelerin

ve teknolojik imkanların bulunması, iş kazalarını azaltma yönünde yeterli olmamaktadır. İşletmelerde İSG kültürünün benimsenmesi öncelikle çalışanlarda güvenli davranış alışkanlığı kazandırılması, böylelikle çalışanların İSG kültürüne karşı algılarının olumlu yöne çevrilmesiyle mümkün olacaktır.

İSG'ye verilen önemle beraber, çalışanların davranışlarındaki olumlu değişiklikler, güvenli davranışların kendilerinde bir alışkanlığa dönüşmesine olanak sağlayacaktır. Çalışanların İSG konusunda bilinçlenmeleri, güvenli bir şekilde davranmaları, iş kazası ve meslek hastalıklarının azalmasında da etkin bir rol oynayacaktır (Petersen, 2000). İş kazası ve meslek hastalıklarının azalması işverene pek çok yarar sağlayacağı gibi, çalışanlar bakımından da işyerinde güvenli davranma alışkanlığı, güvenli yaşamın temelini oluşturacaktır (Şerifoğlu ve Sungur, 2007).

Dünyada da ülkemizde de İSG konusuna verilen önem her geçen gün artmaktadır. İSG kültürü ile farklı değişkenlerin incelendiği araştırmalar olsa da, ölümlü kazaların en çok yaşandığı inşaat sektöründe İSG kültürü ve çalışanların güvenli davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Türk inşaat sektöründe İSG kültürünün güvenli davranışlara etkisinin incelendiği çalışmanın bu açıdan önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, çalışanların İSG kültürü ile güvenli davranış düzeylerini belirlemek ve İSG kültürünün çalışanların güvenli davranışları üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Araştırmanın diğer bir amacı da, demografik değişkenlerle İSG kültürü ve güvenli davranışlarla olan ilişkisini incelemektir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. İSG Kültürü

Güvenlik kültürü kavramıyla ilk defa, Çernobil'de 1986 yılında yaşanmış olan nükleer santral kazasından sonra Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Nükleer Ajansının hazırladığı raporda karşılaşılmıştır (Dursun, 2013). Bahsi geçen raporda, Çernobil nükleer kazasının temel nedenleri arasında önemli görülen tasarımdan kaynaklı noksanlıklar, örgütün hataları ve çalışanların ihmali davranışları gösterilmiştir. Çernobil nükleer kazası ve daha sonra ağır sonuçların yaşandığı kazalarda özellikle tehlike ve risk seviyesinin fazla olduğu durumlarda insanların yapmış olduğu eylem ve davranışların güvenlik kültürü kavramı içerisinde kilit nokta olduğu düşüncesi vurgulanmıştır (Akalp ve Karadeniz, 2013).

Pidgeon'a (1991) göre güvenlik kültürü kavramı, var olan ya da ortaya çıkabilecek tehlike ve risklerle baş

edebilmek için çalışanların güvenli davranışlar göstererek işyerinde sistemli bir güvenlik modeli oluşturulması olarak ifade ederken, Sauiani'ya (2016) göre "çalışanların güvenli olmaya karşı göstermiş oldukları ilgi, inanç ve tutumlarıdır" şeklinde tanımlanmaktadır. Literatürde proaktif düşüncüyü temel alan güvenlik kültürü kavramı (Lee ve Harrison, 2000) ile çoğu kez birbiri yerine kullanılan bir kavram olan İSG kültürünü benimsetmek, İSG yasal mevzuatın zorunluluklarını yerine getirmekten daha meşakkatli bir durumdur. Bu durumun ana nedeni olarak ise insan faktörünün çok fazla etkili olduğu konularda, kişilerin inanış ve alışkanlıklarının değiştirilebilmesinin çok kolay olmamasıdır. Yaşanan iş kazalarının nedenleri araştırılırken, bazı kazalarda işverenler yasal her türlü sorumluluklarını yerine getirmiş olsalar bile, çalışanların alışkanlıkları ve doğru bildikleri yanlışlardan dolayı gerçekleştiği bilinmektedir (Demirbilek, 2005).

2.2. Güvenli Davranış

Aytaç'a (2011) göre, çalışma yaşamında en az teknik konular kadar önem verilmesi gereken insan faktörünün dikkate alınması gerekmektedir. Bu yaklaşımı destekleyen Dursun (2013) iş kazalarıyla ilgili sorunsalın çözülebilmesinde teknik düzeyde alınan önlemler ve mevzuatın geliştirilmesinin yanında, çalışma yaşamında en etkin rolü olan insan faktörünün de önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü yaşanan kazaların %80-95 gibi çok büyük oranını çalışanların güvensiz davranışlarından dolayı kaynaklanmaktadır. Bu sebepten, yaşanan iş kazalarının önlenmesi için, aynı zamanda bir davranışlarda düzenleyici bir etmen olarak görülen "kültür"ün önemi görmezlikten gelinemez (Aytaç, 2011).

Çalışanlarda güvenli davranış; güvenlik uyumu ve güvenlik katılımı kavramlarından oluşmaktadır. Güvenlik katılımı kavramı; işyerinde çalışanların güvenlik eğitimleri ya da bu konunun yer aldığı toplantılara gönüllü olarak katılım sağlamaları şeklinde tanımlanırken (Dursun ve Keser, 2014), Neal ve Griffin'e (2002) göre ise güvenlik katılımı tanımı; çalışma ortamında çalışanların çalışma arkadaşlarına tehlike ve riskler konusunda uyarılarda bulunarak, güvenlikle alakalı faaliyetlere katılım sağlayarak güvenliğin sağlanması için destek vermeleri olarak ifade edilmektedir. Güvenlik uyumu, işletmede yerine getirilmesi gereken güvenlik kurallarına uygun davranışlar sergilenmesi olarak da tanımlanabilmektedir. (Dursun ve Keser, 2014). Güvenli Davranış, güvenlik kültüründe sıkça üzerinde durulan ve çok sayıda çalışmaya konu olan önemli bir kavramdır. Son yıllarda İSG alanında yapılan çalışmalar iş kazalarının çoğunluğunun çalışanların güvensiz davranışlarından kaynaklandığını göstermiş, dolayısıyla kazaların önlenmesinde bu tür davranışların ortadan

kaldırılması gerektiği genel kabul görmüştür. Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) üyesi işyerinde istihdam edilen toplam 120.776 çalışana ilişkin "MESS Üyelerinde İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları İstatistikleri" başlıklı araştırmaya göre, iş kazalarının yüzde 78'i, "Güvensiz Hareketler, dikkatsiz çalışma ve kişisel koruyucu kullanmama" gibi nedenlerden meydana gelmiştir (URL-2). Bu amaçla, mevcut olumsuz tutum ve davranışları kontrol altına almak amacıyla güvenlik eğitimleri, propaganda faaliyetleri ve disiplin uygulamaları geleneksel yöntemler olarak tercih edilmektedir (Hoel, Sparks ve Cooper, 2001). Ayrıca, yönetimin çalışanlara karşı tutum ve davranışları da, çalışan davranışları üzerinde doğrudan veya dolaylı bir etkiye sahiptir (Havold, 2007).

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İstanbul'da bulunan konut projesi inşaatı çalışanları oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kullanılan araçlardan birisi mutlak örneklem büyüklüğüdür (Doğan, Soysal ve Karaman, 2017). Buna göre, Gorsuch (1983) ve Kline (1979) en az 100 örneklem olması gerektiğini belirtmişken, buna karşın Comrey ve Lee (2013) ise örneklem büyüklüğünü seçerken 100= zayıf, 200= orta, 300= iyi, 500= çok iyi ve 1000= mükemmel olarak ifade etmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda ve pandemi koşullarından dolayı orta seviyede örneklem sayısı baz alınarak, araştırmanın örneklemi İstanbul ilinde verilerine ulaşılabilir 3 farklı konut projesi çalışanlarına uygulanmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezinde 683421 tez numarasıyla kayıtlı olan bu araştırma için verilerin toplanması, üç farklı bölümden oluşan anket formu aracılığıyla oluşturulmuştur. 2021 yılı Nisan ayında İstanbul'da bulunan 3 farklı konut inşaatı projesinde çalışanlara uygulanan anket formları dağıtıldıktan sonra katılımcıların formu cevaplamaları, gözlem altında yanıtlama tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Üç bölümden oluşan anket formunun birinci bölümünde katılımcıların sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik durumlarıyla ilgili sorulardan oluşan kişisel bilgi formu yer almaktadır. Yaş, cinsiyet, medeni durum, gelir düzeyi, çocuk sahibi olma durumu, iş kazası geçirme durumu, iş kazası geçiren bir yakınının olması, gibi sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde Olcay (2021) tarafından geliştirilmiş olan İSG kültürünü değerlendirmeye yönelik inşaat sektöründe çalışan 359 kişiye yapılmış olan 19 önermeden oluşan İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürü Ölçeği uygulanmıştır. Genel iş güvenliği farkındalığı, İSG eğitimi-iletişim ve risk algısı olmak üzere 3 alt boyuttan oluşan ölçek

maddeleri için 7'li Likert tipi değerlendirme kullanılmıştır. Genel İş Güvenliği Farkındalığı Alt Boyutu: Bu boyut iş güvenliği konusundaki farkındalık düzeyinin belirlenmesi için 12 önermeden oluşmaktadır. Ters madde yoktur. İSG Eğitimi-İletişim Alt Boyutu: Bu boyut iş sağlığı ve güvenliği konusundaki eğitim ve iletişim düzeyini belirlemek için oluşturulmuştur. Alt boyutta 4 önerme bulunmaktadır. Ters madde yoktur. Alınabilecek en fazla puan 28, en düşük puan ise 4'tür. Risk algısı Alt Boyutu: Bu boyut İSG'ye yönelik risk algısı düzeyini ölçmek için oluşturulmuştur. 3 önermeden oluşan ölçeğin, tüm maddeleri ters kodlanmıştır. Üçüncü bölümde Neal, Griffin ve Hart (2000) tarafından geliştirilmiş olan ve Türkçeye uyarlamasının Dursun (2011) tarafından yapıldığı güvenli davranış ölçeği, çalışanların yapacakları işlerde güvenli çalışmak için göstermiş oldukları güvenli davranışlarını değerlendirmektedir. Ölçek 6 maddeden oluşmaktadır. 3 sorudan oluşmakta olan Güvenlik

uyumu ve diğer 3 sorudan oluşan güvenlik katılımı başlıklı iki alt boyuttan oluşan güvenli davranış ölçeğinde 5'li likert uygulanmıştır. Ölçeğe verilen cevaplarda puanlama "Tamamen katılmıyorum" için 1, "Katılmıyorum" için 2, "Kararsızım" için 3, "Katılıyorum" için 4, "Tamamen katılıyorum" için 5 puan olarak hesaplanmıştır. Ölçekte hesaplanan yüksek puanlar güvenli davranış düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

3.3. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırma kapsamında, İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeklerinden elde edilen puanların dağılımını incelemek için Kolmogorov-Smirnov normallik testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, ölçme araçlarından elde edilen puanların normal dağılıma sahip olmadığını göstermiştir (Tablo 1). Bu doğrultuda, parametrik olmayan analiz teknikleri kullanılarak verilerin analiz edilmesine karar verilmiştir

Tablo 1. Normallik Testi Sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnov		
	Z	Sd	p
İSG Kültürü Ölçeği			
Genel İş Güvenliği Farkındalığı	0,21	205	0,00
İSG Eğitimi-İletişim	0,19	205	0,00
Risk Algısı	0,20	205	0,00
İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	0,17	205	0,00
Güvenli davranış ölçeği			
Güvenliğe uyma	0,26	205	0,00
Güvenliğe katılma	0,20	205	0,00
Güvenli davranış ölçeği toplam puan	0,20	205	0,00

Araştırma amacına uygun olarak, İSG kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeklerinden elde edilen puanları iki kategorili değişkenlere göre karşılaştırmak için Mann-whitney U testi, ikiden fazla kategorili değişkenlere göre karşılaştırmak için ise Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Daha sağlıklı karşılaştırmalar yapabilmek için az sayıda katılımcının bulunduğu bazı gruplar bir üst veya bir alt grup ile birleştirilerek analize dahil edilmiştir. Farkın kaynağını belirlemek için Mann-whitney U testi uygulanarak ikili karşılaştırmalar yapılmış ve Bonferroni düzeltilmesi yapılarak sonuçlar raporlanmıştır. İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeklerinden elde edilen puanlar arasındaki ilişkileri incelemek için Spearman korelasyon

katsayıları hesaplanmıştır. Katılımcıların tanımlayıcı özelliklere göre dağılımını belirlemek için ise yüzde-frekans analizi uygulanmıştır. Analizler için güven aralığı %95 olarak belirlenmiş, $p < 0,05$ değerleri anlamlı kabul edilmiştir. Analizler, SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3.4. Etik Kurul İzni

Çalışma, İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 09.06.2021 tarihli ve 2021/07 numaralı toplantı kararında belirtilen etik onayı ile yürütülmüştür.

4. Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		F	%
Yaş	18-24	27	13,2
	25-34	91	44,4

	35-44	58	28,3
	45-54	24	11,7
	55 ve üzeri	5	2,4
Cinsiyet	Erkek	179	87,3
	Kadın	26	12,7
Medeni durum	Bekar	95	46,3
	Evli	110	53,7
Gelir düzeyi (TL)	0-3000	46	22,4
	3001-4000	67	32,7
	4001-5000	46	22,4
	5001-6000	21	10,2
	6001 ve üzeri	25	12,2
Çocuğunuz var mı?	Evet	113	55,1
	Hayır	92	44,9
Çalışma hayatınız boyunca hiç iş kazası geçirdiniz mi?	Evet	22	10,7
	Hayır	183	89,3
İş kazası geçiren bir yakınınız var mı?	Evet	61	29,8
	Hayır	144	70,2
	Toplam	205	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların büyük bir oranının 25-34 (%44,4) ve 35-44 (%28,3) yaş grubunda yer aldığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların %87,3'ü erkek, %12,7'si kadındır. Evli katılımcıların

oranı %53,7'dir. Çocuğu olan katılımcıların oranı %55,1'dir. İş kazası geçiren katılımcıların oranı %10,7 iken, iş kazası geçiren yakınının olma oranı ise %29,8'dir.

Tablo 3. İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeklerinden Elde Edilen Puanlara Ait Betimsel Değerler

Değişkenler	Min.	Maks.	Ort	Ss
İSG Kültürü Ölçeği				
Genel İş Güvenliği Farkındalığı	1,00	7,00	5,91	1,14
İSG Eğitimi-İletişim	1,00	7,00	5,89	1,25
Risk Algısı	1,00	7,00	5,55	1,70
İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	2,00	7,00	5,84	0,98
Güvenli davranış ölçeği				
Güvenliğe uyma	1,00	5,00	4,46	0,85
Güvenliğe katılma	1,00	5,00	4,20	0,86
Güvenli davranış ölçeği toplam puan	1,00	5,00	4,33	0,80

Tablo 3 incelendiğinde, genel iş güvenliği farkındalığı, İSG eğitimi-iletişim, risk algısı ve İSG kültürü ölçeği toplam puan ortalamaları sırasıyla 5,91 (Ss=1,14), 5,89 (Ss=1,25), 5,55 (Ss=1,70) ve 5,84 (Ss=0,98) olarak hesaplanmıştır. Elde edilen puan ortalamalarına göre, katılımcıların genel iş güvenliği farkındalıklarının, İSG eğitimi-iletişim, risk algısı ve genel İSG kültürü algıları yüksek

düzyededir. Güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puan ortalamaları sırasıyla 4,46 (Ss=0,85), 4,20 (Ss=0,86) ve 4,33 (Ss=0,80) olarak hesaplanmıştır. Elde edilen puan ortalamalarına göre, katılımcıların güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve genel güvenli davranış algılarının yüksek düzeyde olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 4. Yaşa Göre İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçek	Değişkenler	Yaş grubu	N	Sıra Ort.	H	p
İSG Kültürü	Genel İş Güvenliği Farkındalığı	18-24	27	115,61	2,29	0,51
		25-34	91	97,52		
		35-44	58	106,84		
		45 ve üzeri	29	100,78		
	İSG Eğitimi-İletişim	18-24	27	125,72	4,83	0,18
		25-34	91	97,86		

		35-44	58	100,71		
		45 ve üzeri	29	102,55		
Risk Algısı		18-24	27	121,52	5,14	0,16
		25-34	91	94,37		
		35-44	58	104,59		
		45 ve üzeri	29	109,66		
İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan		18-24	27	120,56	3,45	0,33
		25-34	91	97,32		
		35-44	58	105,68		
		45 ve üzeri	29	99,12		
Güvenliğe uyma		18-24	27	116,81	2,17	0,54
		25-34	91	100,41		
		35-44	58	99,71		
		45 ve üzeri	29	104,84		
Güvenli davranış	Güvenliğe katılma	18-24	27	111,28	1,11	0,77
		25-34	91	99,25		
		35-44	58	105,84		
		45 ve üzeri	29	101,38		
Güvenli davranış ölçeği toplam puan		18-24	27	114,52	1,67	0,64
		25-34	91	98,44		
		35-44	58	104,82		
		45 ve üzeri	29	102,95		

Tablo 4 incelendiğinde, yaş gruplarına göre genel iş güvenliği farkındalığı ($H=2,29$; $p>0,05$), İSG eğitimi-iletişim ($H=4,83$; $p>0,05$), risk algısı ($H=5,14$; $p>0,05$) ve iş sağlığı güvenliği kültürü ölçeği toplam ($H=3,45$; $p>0,05$) puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. 18-24, 25-34, 35-44, 45 ve üzeri yaş gruplarında bulunan katılımcıların İSG kültürü algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Yaş gruplarına göre, güvenliğe uyma ($H=2,17$; $p>0,05$), güvenliğe katılma ($H=1,11$; $p>0,05$) ve güvenli davranış ölçeği toplam ($H=1,67$; $p>0,05$) puanlarının anlamlı bir fark göstermediği anlaşılmaktadır. 18-24, 25-34, 35-44, 45 ve üzeri yaş gruplarında bulunan katılımcıların güvenli davranış algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Cinsiyete Göre İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları ve Mann-Whitney U Testi

Ölçek	Değişkenler	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
İSG Kültürü	Genel İş Güvenliği Farkındalığı	Kadın	26	95,73	2489,00	2138,00	-0,67	0,50
		Erkek	179	104,06	18626,00			
	İSG Eğitimi-İletişim	Kadın	26	106,65	2773,00	2232,00	-0,34	0,73
		Erkek	179	102,47	18342,00			
	Risk Algısı	Kadın	26	94,13	2447,50	2096,50	-0,83	0,41
		Erkek	179	104,29	18667,50			
	İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	Kadın	26	95,90	2493,50	2142,50	-0,65	0,51
		Erkek	179	104,03	18621,50			
Güvenli davranış	Güvenliğe uyma	Kadın	26	95,44	2481,50	2130,50	-0,75	0,45
		Erkek	179	104,10	18633,50			
	Güvenliğe katılma	Kadın	26	97,98	2547,50	2196,50	-0,48	0,63
		Erkek	179	103,73	18567,50			
	Güvenli davranış ölçeği toplam puan	Kadın	26	97,69	2540,00	2189,00	-0,50	0,62
		Erkek	179	103,77	18575,00			

Tablo 5 incelendiğinde, cinsiyete göre genel iş güvenliği farkındalığı ($U=2138,00$; $z=-0,67$; $p>0,05$), İSG eğitimi-iletişim ($U=2232,00$; $z=-0,34$; $p>0,05$), risk algısı ($U=2096,50$; $z=-0,83$; $p>0,05$) ve iş sağlığı güvenliği kültürü ölçeği toplam ($U=2142,50$; $z=-0,65$; $p>0,05$) puanlarının anlamlı bir farklılık

göstermediği anlaşılmaktadır. Araştırmaya dahil edilen kadın ve erkek çalışanların İSG kültürü algılarının benzer olduğu belirlenmiştir. Cinsiyete göre, güvenliğe uyma ($U=2130,50$; $z=-0,75$; $p>0,05$), güvenliğe katılma ($U=2196,50$; $z=-0,48$; $p>0,05$) ve güvenli davranış ölçeği toplam ($U=2189,00$; $z=-0,50$;

$p>0,05$) puanlarının anlamlı bir fark göstermediği anlaşılmaktadır. Araştırmaya dahil edilen kadın ve

erkek çalışanların güvenli davranış algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Medeni Duruma Göre İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları ve Mann-Whitney U Testi

Ölçek	Değişkenler	Medeni durum	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p	
İSG Kültürü	Genel İş Güvenliği Farkındalığı	Evli	110	100,80	11088,50	4983,50	-0,57	0,57	
		Bekar	95	105,54	10026,50				
	İSG Eğitimi-İletişim	Evli	110	97,60	10736,00	4631,00	-1,42	0,16	
		Bekar	95	109,25	10379,00				
	Risk Algısı	Evli	110	99,28	10920,50	4815,50	-0,98	0,33	
		Bekar	95	107,31	10194,50				
	İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	Evli	110	98,44	10828,00	4723,00	-1,19	0,24	
		Bekar	95	108,28	10287,00				
	Güvenli davranış	Güvenliğe uyma	Evli	110	103,79	11416,50	5138,50	-0,22	0,82
			Bekar	95	102,09	9698,50			
Güvenliğe katılma		Evli	110	103,40	11374,00	5181,00	-0,11	0,91	
		Bekar	95	102,54	9741,00				
Güvenli davranış ölçeği toplam puan		Evli	110	104,18	11459,50	5095,50	-0,31	0,76	
		Bekar	95	101,64	9655,50				

Tablo 6 incelendiğinde, medeni duruma göre genel iş güvenliği farkındalığı ($U=4983,50$; $z=-0,57$; $p>0,05$), İSG eğitimi-iletişim ($U=4631,00$; $z=-1,42$; $p>0,05$), risk algısı ($U=4815,50$; $z=-0,98$; $p>0,05$) ve İSG kültürü ölçeği toplam ($U=4723,00$; $z=-1,19$; $p>0,05$) puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Araştırmaya dahil evli ve bekar çalışanların İSG kültürü algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Medeni duruma göre, güvenliğe uyma ($U=5138,50$; $z=-0,22$; $p>0,05$), güvenliğe katılma ($U=5181,00$; $z=-0,11$; $p>0,05$) ve güvenli davranış ölçeği toplam ($U=5095,50$; $z=-0,31$; $p>0,05$) puanlarının anlamlı bir fark göstermediği anlaşılmaktadır. Araştırmaya dahil edilen evli ve bekar çalışanların güvenli davranış algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Gelir Düzeyine Göre İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları ve Kruskal Wallis H Testi

Ölçek	Değişkenler	Gelir düzeyi (TL)	N	Sıra Ort.	H	p	Fark
İSG Kültürü	Genel İş Güvenliği Farkındalığı	0-3000 ^a	46	89,02	9,82	0,04	e>a
		3001-4000 ^b	67	98,15			
		4001-5000 ^c	46	106,09			
		5001-6000 ^d	21	106,07			
		6001 ve üzeri ^e	25	133,46			
	İSG Eğitimi-İletişim	0-3000	46	98,93	5,90	0,21	-
		3001-4000	67	97,57			
		4001-5000	46	106,93			
		5001-6000	21	92,07			
		6001 ve üzeri	25	126,98			
Risk Algısı	0-3000	46	92,95	5,04	0,28	-	
	3001-4000	67	99,43				
	4001-5000	46	108,13				
	5001-6000	21	100,98				
	6001 ve üzeri	25	123,34				
İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	0-3000 ^a	46	88,70	11,22	0,02	e>a	
	3001-4000 ^b	67	96,62				
	4001-5000 ^c	46	107,80				
	5001-6000 ^d	21	105,71				
	6001 ve üzeri ^e	25	135,30				
Güvenliğe uyma	0-3000	46	96,24	3,55	0,47	-	

		3001-4000	67	97,31			
		4001-5000	46	107,08			
		5001-6000	21	115,21			
		6001 ve üzeri	25	112,94			
Güvenli davranış	Güvenliğe katılma	0-3000	46	93,55			
		3001-4000	67	96,07			
		4001-5000	46	106,20	8,52	0,07	-
		5001-6000	21	104,83			
		6001 ve üzeri	25	131,54			
	Güvenli davranış ölçeği toplam puan	0-3000	46	93,97			
		3001-4000	67	95,28			
		4001-5000	46	108,10	7,18	0,13	-
		5001-6000	21	107,05			
		6001 ve üzeri	25	127,54			

Tablo 7 incelendiğinde, gelir düzeyine göre İSG eğitimi-iletişim (H=5,90; p>0,05) ve risk algısı (H=5,04; p>0,05) puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, gelir düzeyine göre genel iş güvenliği farkındalığı (H=9,82; p<0,05) ve İSG kültürü ölçeği toplam (H=11,22; p<0,05) puanları anlamlı bir farklılık göstermiştir. 6001 TL ve daha fazla gelire sahip çalışanların genel iş güvenliği farkındalığı ve İSG

kültürü ölçeği toplam puanları, 0-3000 TL gelire sahip katılımcıların puanlarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Aylık gelire göre, güvenliğe uyma (H=3,55 p>0,05), güvenliğe katılma (H=8,52; p>0,05) ve güvenli davranış ölçeği toplam (H=7,18; p>0,05) puanlarının anlamlı bir fark göstermediği anlaşılmaktadır. Farklı gelir düzeylerine bulunan çalışanların güvenli davranış algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Değişkenler	Çocuğunuz var mı?	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
İSG Kültürü	Genel İş Güvenliği Farkındalığı	Evet	113	100,76	11386,00	4945,00	-0,60	0,55
		Hayır	92	105,75	9729,00			
	İSG Eğitimi-İletişim	Evet	113	95,12	10749,00	4308,00	-2,13	0,03
		Hayır	92	112,67	10366,00			
	Risk Algısı	Evet	113	101,45	11463,50	5022,50	-0,42	0,67
		Hayır	92	104,91	9651,50			
İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	Evet	113	98,27	11105,00	4664,00	-1,26	0,21	
	Hayır	92	108,80	10010,00				
Güvenli davranış	Güvenliğe uyma	Evet	113	103,00	11639,00	5198,00	0,00	1,00
		Hayır	92	103,00	9476,00			
	Güvenliğe katılma	Evet	113	103,43	11687,50	5149,50	-0,12	0,91
		Hayır	92	102,47	9427,50			
	Güvenli davranış ölçeği toplam puan	Evet	113	103,64	11711,50	5125,50	-0,17	0,86
		Hayır	92	102,21	9403,50			

Tablo 8 incelendiğinde, çocuk sahibi olma durumuna göre genel iş güvenliği farkındalığı (U=4945,00; z=-0,60; p>0,05), risk algısı (U=5022,50; z=-0,42; p>0,05) ve İSG kültürü ölçeği toplam (U=4664,00; z=-1,26; p>0,05) puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, çocuk sahibi olma durumuna göre İSG eğitimi-iletişim (U=4308,00 z=-2,13; p<0,05) puanları anlamlı bir farklılık göstermiştir. Çocuk sahibi

olmayan çalışanların İSG eğitimi-iletişim puanları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Çocuk sahibi olma durumuna göre, güvenliğe uyma (U=5198,00 z=0,00; p>0,05), güvenliğe katılma (U=5149,50; z=-0,12; p>0,05) ve güvenli davranış ölçeği toplam (U=5125,50; z=-0,17; p>0,05) puanlarının anlamlı bir fark göstermediği anlaşılmaktadır. Çocuk sahibi olan ve olmayan çalışanların güvenli davranış algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 9. İş Kazası Geçirme Durumuna Göre İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Değişkenler	Bu işyerinde hiç iş kazasına uğradınız mı?	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
İSG Kültürü	Genel İş Güvenliği Farkındalığı	Evet	19	80,74	1534,00	1344,00	-1,72	0,09
		Hayır	186	105,27	19581,00			
	İSG Eğitimi-İletişim	Evet	19	77,58	1474,00	1284,00	-1,98	0,05
		Hayır	186	105,60	19641,00			
	Risk Algısı	Evet	19	98,95	1880,00	1690,00	-0,32	0,75
		Hayır	186	103,41	19235,00			
İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	Evet	19	81,47	1548,00	1358,00	-1,66	0,10	
	Hayır	186	105,20	19567,00				
Güvenli davranış	Güvenliğe uyma	Evet	19	106,89	2031,00	1693,00	-0,33	0,74
		Hayır	186	102,60	19084,00			
	Güvenliğe katılma	Evet	19	91,92	1746,50	1556,50	-0,88	0,38
		Hayır	186	104,13	19368,50			
	Güvenli davranış ölçeği toplam puan	Evet	19	99,21	1885,00	1695,00	-0,30	0,77
		Hayır	186	103,39	19230,00			

Tablo 9 incelendiğinde, iş kazasına uğrama durumuna göre genel iş güvenliği farkındalığı (U=1344,00; z=-1,72; p>0,05), İSG eğitimi-iletişim (U=1284,00; z=-1,98; p>0,05), risk algısı (U=1690,00; z=-0,32; p>0,05) ve İSG kültürü ölçeği toplam (U=1358,00; z=-1,66; p>0,05) puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. İş kazasına uğrayan ve uğramayan çalışanların İSG kültürü algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

İş kazasına uğrama durumuna göre, güvenliğe uyma (U=1693,00; z=-0,33; p>0,05), güvenliğe katılma (U=1556,50; z=-0,88; p>0,05) ve güvenli davranış ölçeği toplam (U=1695,00; z=-0,30; p>0,05) puanlarının anlamlı bir fark göstermediği anlaşılmaktadır. İş kazasına uğrayan ve uğramayan çalışanların güvenli davranış algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10. İş Kazası Geçiren Bir Yakına Sahip Olma Durumuna Göre İSG Kültürü ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Değişkenler	İş kazası geçiren bir yakınınız var mı?	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
İSG Kültürü	Genel İş Güvenliği Farkındalığı	Evet	61	112,81	6881,50	3793,50	-1,54	0,12
		Hayır	144	98,84	14233,50			
	İSG Eğitimi-İletişim	Evet	61	108,56	6622,00	4053,00	-0,88	0,38
		Hayır	144	100,65	14493,00			
	Risk Algısı	Evet	61	108,35	6609,50	4065,50	-0,86	0,39
		Hayır	144	100,73	14505,50			
İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	Evet	61	116,88	7129,50	3545,50	-2,18	0,03	
	Hayır	144	97,12	13985,50				
Güvenli davranış	Güvenliğe uyma	Evet	61	96,82	5906,00	4015,00	-1,05	0,29
		Hayır	144	105,62	15209,00			
	Güvenliğe katılma	Evet	61	102,75	6267,50	4376,50	-0,04	0,97
		Hayır	144	103,11	14847,50			
	Güvenli davranış ölçeği toplam puan	Evet	61	99,96	6097,50	4206,50	-0,49	0,63
		Hayır	144	104,29	15017,50			

Tablo 10 incelendiğinde, iş kazası geçiren bir yakına sahip olma durumuna göre genel iş güvenliği

farkındalığı (U=3793,50; z=-1,54; p>0,05), İSG eğitimi-iletişim (U=4053,00; z=-0,88; p>0,05) ve risk algısı (U=4065,50; z=-0,86; p>0,05) puanlarının

anlamli bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, iş kazası geçiren bir yakına sahip olma durumuna göre İSG kültürü ölçeği toplam (U=3545,50; z=-2,18; p<0,05) puanları anlamli bir farklılık göstermiştir. Herhangi bir yakını iş kazası geçiren çalışanların İSG kültürü ölçeği toplam puanları anlamli olarak daha yüksek bulunmuştur.

İş kazası geçiren bir yakına sahip olma durumuna göre, güvenliğe uyma (U=4015,00; z=-1,05; p>0,05), güvenliğe katılma (U=4376,50; z=-0,04; p>0,05) ve güvenli davranış ölçeği toplam (U=4206,50; z=-0,49; p>0,05) puanlarının anlamli bir fark göstermediği anlaşılmaktadır. İş kazası geçiren bir yakına sahip olan ve olmayan çalışanların güvenli davranış algılarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 11. İSG Kültürü Ölçeği ve Güvenli Davranış Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Spearman Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Genel İş Güvenliği Farkındalığı	1						
2. İSG Eğitimi-İletişim	0,69**	1					
3. Risk Algısı	0,15*	0,04	1				
4. İSG Kültürü Ölçeği Toplam Puan	0,87**	0,70**	0,50**	1			
5. Güvenliğe uyma	0,48**	0,38**	0,25**	0,51**	1		
6. Güvenliğe katılma	0,59**	0,60**	0,16*	0,58**	0,68**	1	
7. Güvenli davranış ölçeği toplam puan	0,60**	0,56**	0,23**	0,61**	0,87**	0,94**	1

**p<0,01; *p<0,05; N=205

Tablo 11 incelendiğinde, genel iş güvenliği farkındalığı puanları ile güvenliğe uyma (r=0,48; p<0,01), güvenliğe katılma (r=0,59; p<0,01) ve güvenli davranış ölçeği toplam (r=0,60; p<0,01) puanları arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamli ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Genel iş güvenliği farkındalık puanları arttıkça, güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

İSG Eğitimi-İletişim puanları ile güvenliğe uyma (r=0,38; p<0,01), güvenliğe katılma (r=0,60; p<0,01) ve güvenli davranış ölçeği toplam (r=0,56; p<0,01) puanları arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamli ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. İSG Eğitimi-İletişim puanları arttıkça, Güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

Risk algısı puanları ile güvenliğe uyma (r=0,25; p<0,01), güvenliğe katılma (r=0,16; p<0,05) ve güvenli davranış ölçeği toplam (r=0,23; p<0,01) puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamli ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Risk algısı puanları arttıkça, Güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

İSG kültürü ölçeği toplam puanları ile güvenliğe uyma (r=0,51; p<0,01), güvenliğe katılma (r=0,58; p<0,05) ve güvenli davranış ölçeği toplam (r=0,61; p<0,01) puanları arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamli ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. İSG kültürü ölçeği toplam puanları arttıkça, Güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

4. Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmaya göre, çalışanların demografik değişkenleri ile İSG kültürü ve güvenli davranış algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda katılımcıların gelir düzeylerine, çocuk sahibi olma durumları ve herhangi bir yakınının iş kazası geçirme durumu dışında hiçbir demografik değişkenin istatistiksel olarak anlamli farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Katılımcıların gelir düzeyine göre genel iş güvenliği farkındalığı ve İSG kültürü ölçeği toplam puanları anlamli bir farklılık göstermiştir. 6001 TL ve daha fazla gelire sahip çalışanların genel iş güvenliği farkındalığı ve İSG kültürü ölçeği toplam puanları, 0-3000 TL gelire sahip katılımcıların puanlarından anlamli olarak daha yüksektir.

Çocuk sahibi olma durumuna göre İSG eğitimi-iletişim puanları anlamli bir farklılık göstermiştir. Çocuk sahibi olmayan çalışanların İSG eğitimi-iletişim puanları anlamli olarak daha yüksek bulunmuştur.

İş kazası geçiren bir yakına sahip olma durumuna göre İSG kültürü ölçeği toplam puanları anlamli bir farklılık göstermiştir. Herhangi bir yakını iş kazası geçiren çalışanların İSG kültürü ölçeği toplam puanları anlamli olarak daha yüksek bulunmuştur.

İSG Kültürü ölçeğinin alt boyutu olan genel iş güvenliği farkındalığı puanları ile güvenli davranış ölçeği ve alt boyutları güvenliğe uyma, güvenliğe katılma toplam puanları arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamli ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Genel iş güvenliği farkındalık puanları arttıkça, Güvenliğe uyma, güvenliğe katılma

ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

İSG Kültürü ölçeğinin alt boyutu olan İSG Eğitimi-İletişim puanları ile güvenli davranış ölçeği ve alt boyutları olan güvenliğe uyma, güvenliğe katılma toplam puanları arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. İSG Eğitimi-İletişim puanları arttıkça, güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

İSG Kültürü ölçeğinin alt boyutu olan risk algısı puanları ile güvenli davranış ölçeği ve alt boyutları olan güvenliğe uyma, güvenliğe katılma toplam puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Risk algısı puanları arttıkça, güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

İSG kültürü ölçeği toplam puanları ile güvenli davranış ölçeği ve güvenliğe uyma, güvenliğe katılma toplam puanları arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. İSG kültürü ölçeği toplam puanları arttıkça, Güvenliğe uyma, güvenliğe katılma ve güvenli davranış ölçeği toplam puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

Kazaları azaltma konusunda son dönemlerde yapılan araştırmalarda güvenlik kültüründen yola çıkarak güvenli davranışa ulaşmanın önemine vurgu yapılmaktadır (Nam, 2019). Güvenli davranışın İSG kültürüyle bağlantısı daha önce yapılan çalışmalarda belirtilmiştir. Yapılan alımlardan ortaya çıkan bulgular, bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Neal ve Griffin'in (2002) güvenlik iklimi ve güvenli davranış üzerine yaptıkları çalışmada, değişkenler arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Nam (2019) tarafından "Gemi inşa sanayinde çalışanların güvenlik kültürü ve güvenli davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlı yapılan çalışmada güvenli davranış ile güvenlik kültürü boyutlarından yönetimin güvenliğe bağlılığı, kişisel öncelikler ve güvenlik ihtiyacı ile pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Dursun'un (2013) güvenlik kültürünün çalışanların güvenli davranışları üzerine etkisini ortaya koymak için yaptığı çalışmasının örneklemini imalat sanayinde çalışan 1344 kişi oluşturmaktadır. Güvenlik kültürü değişkenlerinden güvenlik farkındalığı, çalışanların katılımı ve raporlama kültürünün çalışanların güvenli davranışları üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir etkide bulunduğu tespit edilmiştir. Kocaman'ın (2019) Demir-çelik sektöründe İSG kültürünün yaygınlaştırılmasında güvenli davranış değişimini incelediği çalışmada güvenli davranışlardaki olumlu değişimin sektörde kazaları azalttığı, İSG kültürüne olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Dursun ve Aytaç (2011) tarafından "The Effect of Safety Culture on Safety in an Organizational Structure: A Case

Study in Turkey" adlı çalışmanın amacı, Türkiye'de çalışanların güvenlik kültürleri ile güvenli davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma bulgularına göre kadercilik hariç olmak üzere güvenlik kültürünün tüm alt boyutları ve güvenli davranış değişkenleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bu çalışma sadece konut inşaatı sektöründe yer alan üç projede yapıldığından elde edilen sonuçlar için farklı sektörler adına genelleme yapmak doğru olmayabilir. İlerleyen süreçte çalışmanın farklı sektörlerde ve daha fazla katılımcı sayısı ile yapılmasının İSG alanına ve sektörlerimize katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Kaynaklar

- Akalp, Ö. ve Karadeniz, Y. Ö., (2013). İşletmelerde Güvenlik Kültürünün Oluşumunda Yönetimin Rolü ve Önemi. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 3 (2)
- Akboğa, Ö. ve Baradan, S., (2015), "İnşaat Sektöründeki Ölümlü İş Kazalarının Karakteristiklerinin İncelenmesi: İzmir Alan Çalışması", TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası 5. *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu*, İzmir, s 215-224.
- Aytaç, S., (2011), "İş Kazalarını Önlemede Güvenlik Kültürünün Önemi", 1. Bölüm, *Türk Metal Dergisi*, Sayı: 147, Ekim 2011, s. 30-33.
- Aytaç, S, Özok, A, Karadeniz, Y, N, Akalp, G, Çankaya, O, Gökçe, A. ve Tüfekçi, U. (2017). İsg Kültürü Oluşmasında Metal Sanayinde Çalışan Kadınların Risk Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Mühendislik Bilimleri Ve Tasarım Dergisi*, 5, 59-67.
- Comrey, A. L., ve Lee, H. B. (2013). A First Course In Factor Analysis. NewYork: Psychology Press.
- Dedobbeleer, N., Beland, F. (1991). A Safety Climate Measure for Construction Sites, *Journal of Safety Research*, 22, 97-103.
- Demirbilek, T., (2005).i. *İş Güvenliği Kültürü*, Legal Yayınları, İstanbul.
- Doğan, N., Soysal, S. ve Karaman, H. (2017). Aynı Örnekleme Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Uygulanabilir Mi? Küreselleşen dünyada eğitim.
- Demirel, Ö. ve Dinçer, E. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi. 373-400.

- Dursun, S. (2011). Güvenlik Kültürünün Güvenlik Performansı Üzerine Etkisine Yönelik Bir Uygulama. Yayınlanmamış doktora tezi. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Dursun, S. (2013). İş Güvenliği Kültürünün Çalışanlarının Güvenli Davranışları Üzerine Etkisi. *Sgd-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 3 (2),
- Dursun S., Aytaç S. (2011), The Effect of Safety Culture on Safety in an Organizational Structure: A Case Study in Turkey, 10th International Symposium on Human Factors in Organisational Design and Management (ODAM 2011) 4-6 April 2011, Rhodes University, Grahamstown, Eastern Cape, South Africa
- Dursun, S. ve Keser, A. (2014). İş Güvenliği Farkındalığı ve İş Güvenliği Davranışları Arasındaki İlişkilerin Araştırılması: Uygulamalı Bir Araştırma. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 5 (2), 1-9.
- Gorsuch, R. L. (1983). Factor Analysis. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Neal, A., ve Griffin, M.A. (2002). Safety Climate and safety Behavior. *Australian Journal of Management*, Vol. 27 Special Issue, 67-75.
- Havold., J, I., (2007). National Cultures and Safety Orientation: A Study of Seafarers Working For Norwegian Shipping Companies. *An International Journal of Work, Health & Organisations*. Volume 21, Issue 2.
- Hoel, H., Sparks, K., ve Cooper, C.L. (2001). The Cost of Violence/Stress At Work and The Benefits of A Violence/Stress-Free Working Environment. Report Commissioned By The International Labour Organisation, Geneva. Manchester: UMIST.
- Kocaman, C. (2019). Demir Çelik Sektöründe İSG Kültürünün Yaygınlaşmasında Güvenli Davranış Değişimi. Yüksek lisans tezi. *İskenderun Teknik Üniversitesi Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü*.
- Kline, P. (1979). Psychometrics and Psychology. London: Acaderric Press.
- Lee, T., Harrison, K. (2000). Assessing Safety Culture İn Nuclear Power Stations. *Safety Science*. Vol. 34, 61-97.
- Nam, D. (2019). İş Güvenliği Kültürü ve Güvenli Davranış Arasındaki İlişki: Gemi İnşa Sanayinde Bir Araştırma. Doktora Tezi. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Neal, A., Griffin, M. A., ve Hart, P. M. (2000). The Impact of Organizational Climate on Safety Climate and Individual Behavior. *Safety science*, 34(1-3), 99-109.
- Petersen D. (2000). Safety Management 2000. *Our Strengths & Weaknesses Professional Safety*, pp. 16-19
- Pidgeon, Nick F. (1991). Safety Culture and Risk Management in Organisations. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 22 (1), 129-140.
- Saujani, M. (2016), "World Class Safety Culture: Applying the Five Pillars of Safety", *Professional Safety*, pp. 37-41.
- Şerifoğlu K. U. ve Sungur, E., (2007) İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Kültürünün Oluşturulması; Tepe Yönetimin Rolü Ve Kurum İçi İletişim Olanaklarının Kullanımı. *İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi.*, S:58, s-1-17,

İnternet Kaynakları

(URL-1)

http://www.sgk.gov.tr/wps/wcm/connect/SGK+İnternet/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari/ Erişim Tarihi: 10.03.2022.

(URL-2)

<http://www.istesaglikdergisi.com.tr/index.php/2013/01/29/is-kazalarinin-nedeni-guvensiz-hareketler/> Erişim Tarihi: 14.05.2022.